

De dijous á dijous

ENCAR que surti 'l present número de LA TOMASA lo darrer dia de l' any; encara que l' acompanyi l' home tant popular á Barcelona, que te tants nassos com aquell té días, ja tenim aquesta crónica per la primera del 1904, que prou hi serém quant els nostres benvolguts llegidors s' enterin del contingut d' aquesta conversa setmanal.

Per aixó comensém dihentlos: «Bon any sia de be» y que per molts, puguin llegirnos ab la salut y prosperitat qu' els dessitjém... y la paciència á dojo per no llensarnos de recó, quan ens trobin massa pesats.

Com que tirém cap á vells y la neu blanqueja sá y enllá nostres cabells... també tenim las nostras caborias, comensant per demanalshi perdó, d' una que no 'ns la podém treurer del magí de molt de temps ensá. Creyém fermament sern' cosa bona, tot lo modern y mes avansat, no sortint cosa nova que no 'ns cridi l' atenció, ben disposos sempre á regoneixer totas las bonas qualitats d' els moderns invents, desde 'ls maravellosos qu' ha produhit l' electricitat, fins als més rudimentaris y senzills com lo de torrar una llesca de pa, ab la llum del gas. També 'ns agradan els moderns calendaris americans, y no 'ns en falta un, al cap de la taula d' escriurer, que com bon vigilant ens avisa 'l día d' agafar la ploma —peró, aquí vé la caboria; no 'ns hem pogut despendrer d' aquell célebre en altres temps y avuy arreconat «Zaragoza» que llegiam ab fruició quan eram xicots.

La página mes sublim d' aquest llibret de cinch céntims, que 'ns vingué á substituhir lo calendari de quarto que comprava 'l pare, fou sempre 'l judici del any, qu' era una profecia del pervenir, sort d' avis perque la gent vivissin previnguts pe 'l qu' había de succehir aquell any «volent ho Deu» y si no, no. Y per aixó, ara escriurém lo judici del any qu' aném á comensar, amparats del mot sacramental.

Prou podriam ab un petit dispendi y ben poca molestia averiguar quin Deu ó quina Dehesa presidirá 'ls destins de l' any 1904 ó be quina Fada l' ha de guiar per son camí, pero aixó no 'ns fa cap falta 'l saberho; passém de llarch.

Lo que podém predir sens por de quedarn' malament, es qu' Espanya tindrà governs dolents y cars com sempre, que cada bugada perdrém un llensol, y que si dolents van ser en Silvela y en Villaverde, 'ns els farà anyorar en Maura, que no viurá gayre més temps que sos predecessors, la vida oficial.

A Madrit ens farán sempre la patota, carregant de pagos á las provincias... per descarregar-se 'ls ells; y quan se reparteixin soldats farán: primer tú, després jo, y després tú y torném á comensar.

Quan s' hajin de dar mil lions per fer millores, s' els quedarán per ells, qu' ho necessitan molt... quan las provincias rondinin per afliuxar la mosca, llenyá, ó be expedient, que voldrá dir pagarás encara que no deguis.

Per fer aixó y enviar investigadors per pelar á pel y á repél, tots serán uns y tant se valdrá que manin els blanchs com els vermells. Lo pobre Peret, sempre 'n surtirá pelat.

Privarán lo joch... y farán rifas. Hi haurá higiene... de boquilla, per traurer 'n diners á pler; mes las *marcolfas* d' els grossos no 'n pagarán cap, encara que vajan ab cotxe; ben bé al revés serán influencias buscadas per' obtenir empleyos y canongias.

Fará fret á l' hivern y calor á l' istiu... lo caucau no será aigua, y quan ploqui las donas s' alsarán las faldillas ensenyant las mitxas negras, lo mateix qu' els capellans. Hi haurá encostipats y altres maluras; rossas y morenas; pochs diners y encara correrán lladres que vuydarán pisos sense que 'n sapigan res, vigilants, serenos y municipals.

L' Ajuntament de Barcelona, será un' olla de cols y els regidors tindrán grans barallas, per mor de la reforma que potser la comensin... mes qui ho sap quan l' acabarán.

Els monuments d' homes célebres, seguirán empantanagats; els carrers de l' Ensanche plens de pols, si fa sol; y plens de fanch si cauhen quatre gotas; de fanals n' hi haurá pochs, y farán mala cara, apagantlos ben dejorn per estalvis, allá 'hont n' hi hajin menos. Aixís tot será tant fosech, com l' administració municipal.

Els carrers seguirán sens' escombrar perque las brigadas serán compostas de senyorets que no farán res mes qu' anar á cobrar y els municipals al servey de regidors, fent de dida seca ó de nyinera no 's cuidarán per res de fer cumplir las ordenansas.

Als teatros será molt diferent. Las óperas modernas girarán lo cervell de Juntas y empressaris de 'l Liceo, que 's tornarán boigs per fer agradar al públich lo modernisme... però aquest s' adormirá.

A Romea... com que son analfabets (vol dir que no saben llegir ni escriurer) anirán donant comedias tan dolentas, que farán fugir lo públich; donarán funcions d' honor á n' en Pitarra, al comensar temporada... pero després no 's recordarán mes d' ell, ni de las sevas obras que tindrán arreconadas... y si 'n fan alguna, quan no sápigam que fer será tant mal feta que no s' hi podrà tenir cara.

Hi haurá pena de la vida, p' els concurrents d' aquesta casa —en tant dolentas condicions la tindrán— que si hi hagués Junta de Teatros ó Gobernador que s' en cuidés, la faria tancar per no tenir lo públich concurrent, las degudas seguretats.

Al Tivoli, Novetats y Granvía... als Cacahuets, per tot arreu, tractarán millor á la gent y per' aixó tothom s' hi tinará.

La moda de treurers lo barret las senyoras, cumplint las ordres de 'l governador y la de no fumar els senyors caurá «al olvido» per no haver obligat á las empresas á posar guardarropias ben arregladas y gratuïtas y á tenir un saló exprés per fumar, tractant al públich ab mes atenció de la que acostuman á gastar els polisonts.

Las disposicions s' han de donar be, perque sian complertas ab gust per tothom.

Tot aixó succehirá y altres cosas que callo per prudencia, ben segur qu' ho voldrá Deu.

CALIXTE PÍ Y XARAU.

LA VUYTADA

Prou voldria, ara com ara,
passar-lo que 's diu-balans
de las cosas, fets ó cassos
que han passat dintre del any
que ja fa la figuereta
y qu' está ja á l' últim grau;
mes com que la seva vida
ha sigut un guirigall,
un niu de rahons y enredos
y un teixit de disbarats
entre crissis y entre vagas,
bullits á la Casa Gran
ab motiu del *alumbrado*
y molts escapes de gas;
entre bellas... y bandarras
que 'ls teatros han explotat,
y altres embolichs de cordas
entre polítichs marrans
que are mateix blanchs y negres
acaban de deixa 'ns blaus,
principalment 'ls que 's diuen
no sé perquè lliberals
que tenen un munt de quefes
y un grapatet de soldats;
y entre, al fi, tants de petardos
que han fet figa..., la vritat,
jo no goso á passar comptes
del any que se 'n vá al calaix
perquè hi trovaríam pérduas
tant graves, tant capitals,
que posarian en bitza
la nostra formalitat
(al revés) tant bescantada
per propis y per estranys.

No obstant, perquè no se 'm digui
que aixó es un pretext buscat
per' estalviar-me feyna
y per l' ombra fer passar
á n' els pacients que 'm llegeixen
després d' haverse gastat
dén cèntims cada setmana,
vaig á ma tasea dar cap
en quant á aquesta vuytada
exposant aixís per alt
lo concepte que, ab franquesa,
tinch format del present any
alló que 's diu ab complerta
y entera imparcialitat.

Alló d' aquell antich ditxo:
—«Jerusalém, com mes va,
menos valém», —es, pot dirse,
una solemne vritat
si hom de fer la comparansa
d' aquest any ab l' any passat
y de l' any passat ab l' altre,
l' altre ab lo de més enllá
y 'l de més enllá ab lo d' antes
y 'l d' antes ab... tots plegats;
puig anys de més malestruga
que aquets anys que aném passant
d' ensá que 'n Dumonts' aixeca
per la direcció buscar
dels globos y que 'n Marconi
(al Edison superant)
sense fils telegrafia,
y 'n Lebaudy ha conquistat
l' imperi nou del Sahara
que encare está per pohlar,
y tanta ent busca 'l Polo,
sense pogué 'l trovar may;
'ls sabis se tornan bojós
y la Ciencia aixís, ¡es clar!
no toca casi pilota
per fer descobriments grans,
perque sempre, casi sempre,
queda algun punt per lligar.

Lo comers no sab ahont darla
buscant mercats á Ultramar
que resultarán, molt fácil,
sols uns mercats de Calaf;
puig si enviém allá Embaixadas,
d' allí 'ns vénen Grandsmontanys;
y si aquellas ván per *nefuz*,
aquestos venen per *fuz*.

De la Industria sols ne viuen
y n' han ixcut aquest any
no més cavallers de l' idem
que van d' alló més mudats
dedicantse á *fer carteras*
qu' es la Industria que don' rals.

Las arts han donat grans mostrás
de son adelanto gran
desde 'l *Arte (?) del toreo*
fins á lo de pescá ab art
als contribuyents ab cuotas

plenas d' arbitris fundats
en l' augment de la riquesa
madrilenya - nacional
á cambi de... molt vinagre
per las regions y aygua al nas.

La Literatura *en auge*
tot 'l 903 ha estat:
la prova es que s' han fet moltes
edicions d' un á altre cap
de comedias y de farsas
polítich—electorals
y de molts y molts romansos
de la nostra societat
que han donat llum á molts dramas
y á novelas criminals
que han resultat serne historias
ab grabats al natural.

En quan á Pintura seria
hem vist quadros durant l' any
dignes de durse á Museos
'hont figuran 'ls treballs
dels que pintan la cigonya
ab major facilitat.

Y deixo al final la Música
ab que sempre 'ns han recreat
'ls que, gobernantnos, tocan
ló violón fa un grapat d' anys
ab uns concerts económichs
que son, á dir la vritat
no més que música pura;
sols música celestial

Are qu' he fet ja 'l resúmen
ó he 'l balans d' aquest any
á vola ploma, per sobre,
sols me resta desitjá'ls
als lectors de LA TOMASA,
si 'l 904 es igual,
que Deu á tots se 'ls emporti
y aixís més no patirán
del fatal dolor d' hermillas
que á nosaltres no 'ns deix' may
perquè á Espanya es un mal crónich
¡no pe 'ls de dalt! pe 'ls de baix.

PEPET DEL CARRIL.

Entre valents

—Mira, tu, Mandunguillas, lo que porta 'l diari: que 'ls xinos anirán ab los japonesos á guerrear... ¿Pot-sé podrías anarhi tu que portas qua?

—Prou; pero 'ls fan tallar la coleta y á mí no me la talla ningú.

Fullaraca

NADAL MEMORABLE

(Articlet de circumstancies)

AS nou tocava pausadament lo re-
llojje de la vila, quan entrava jo,
d' amagatotis, per la porta del
cantó, á casa la Gumersinda.

No s' esverin, estimats llegidors,
fent suposicions; aquesta fulana, no era
la meva idem, ni menos la xicota, no,
era senzillament la meva padrina, á

qui jo anava á felicitar per veurer si n' entrea-
res pe 'l ganxo; sent lo motiu d' entrar pe 'l cantó
perque pe 'l devant... no hi havia porta.

—Cinch duros que t' ha donat y tres que t' en-
dará la Carolina són vuyt, mes dos que 'n faré
correr al pare, serán deu, quatre per alló, tres per
alló altre, un á n' aquella y dos per aquell altre.
compte rodó. Bueno.

Aixó m' ho deya entre mi, sortint de casa la
padrina, y dirigintme á casa de la Carolina 'ó siga
á casa de la qu' era tot lo que no era l' altra.

Ja hi soch. Dos truchs á la porta: m' obran y
entro dins tornant á tancar la porta.

Alegres repicavan las campanas lo matí de
Nadal del any (no 'm recordo quín).

—¿Noy, que no t' llevas?

—Are va!

Y efectivament, dos horas mes tart ho feya.

—¿Qui ha portat aquesta carta?

—No ho sé.

—Currientas. Veyám, llegim:

«Pepito: A las set y sense espardeñas.»

Entesos.

Surto al carrer y trovo al amich Pere.

—¿Ahont vas?

—Mira, m' arrivo fins á Barcelona á passarhi las
festas.

—¿Y la Concepció?

—Ella 's queda aquí.

—Gracias.

Nanch... nanch; dugas y cinch que ja 'n havian
tocat, set.

Ja es hora de anarhi. Anemhi.

Apreto la porta y ja soch dins.

—¿Ets tú?

—Jo mateix, Roseta.

—¿Y els teus pares?

—Dorman.

—Entesos.

—Aquí van cinch pessetas y hasta...

—Quan vulguis.

—Avant.

Nanch... nanch, y set més, nou.

—¿Ja ets aquí?

—Be ho sembla. ¿Y el teu home?

—A Barcelona,

—Ja ho sabia.

—¿Donchs perque ho preguntavas?

—Vint pessetas ¿eh?

—¿No saps el tracte?

—Conformes.

—Y hasta?

—Veremos.

(Las dotze.)

Baixo l' escala y... ¡eh!

—¿Ahont aném?

—¡Cristo!

—L' home!

—Oh!..

—Pillos!

Crits, corredissas, garrotadas. Girém full.

—Cinch pessetas á la sota. Malo. Cinch més. Re-
malo. Un altre nap. Plego.
A dormir falta gènt.

—¡Noy!

—¿Qué hi há?

—¿Son las onze. No t' aixecas?

—No 'm trovo gayre bé. Anéu á buscé 'l metje.

—¿Y aixó?

—L' esquena 'm fá molt mal y las camas...

—Ja hi vaig.

—No será rés...

—¿Vol dir senyor metje?

—Poca cosa...

—Y que té?

—Lo mateix mal que la Concepció X.

—¿Eh?

—Sí: *fruyta del temps*. Aquí tenen la recepta.

—¿Quan valdrá?

—Are com are, deu pessetas. Passiho bé.

—Estiga bó.

—Ahir no vaig donar els tres duros al sastre;
ni els dos al cafeter de cafés atrassats. Pro vaig
jugar y... no 'n parlém. Un á n' aquella y quatre
á n' á l' altre... criminal, més tres perduts, son
vuyt, fins á deu ne van dos; deu pessetas per la
medicina... compte rodó.

¡Quin Nadal! Resultat: una contenta, tres mal-
contents y jo...

...¡Emulsión de Scot!

Are si algun llegidor no ho entén, que m' ho
pregunti que li explicaré mes clar.

JOSEPH VILÀ ORTONOBES.

EPÍGRAMA

Un dels meus mes distingits
amichs, en Valls, se casá
ab Pilar, y ara te ja
vuit noys tots ells aixerits.

Ahir, qu' aquestos brivalls
passavan junts pel carré,
un municipal digué:

—¡Pasan els xiquets de Valls!

A. RIBAS LL.

Del meu contrabaix

Eix garbuix de cantarellas,
notas del meu contrabaix,
á n' á tu te las dedico,
puig valen lo que tu vals.

Al devant dels teus ulls
segur qu' els estels s' apagan!
natural, no han de brillar
si hi vas tindre dugas llagas.

Si sents brandar las campanas
no preguntis qui s' ha mort:
sabs que no menjo escudella.
¿Qui te de ser sino jo?

Ja sabs que tinch nas de gos;
y quan estiguis suhada,
no t' arrambis, porque fas
olor de vianda... passada.

Si; ja hi aniré á parlar
ab ta mare quan ho vulgas,
pero prometem avants
que li tallarás las unglas.

Toparém ab un janot:
Tu un gran sach al coll portava
y al mirarte va cridar...
¡Noyas!... Hi ha res pel drapayre!

Ja m' agrada, ja m' agrada
que aprecihs el toreig;
si tens afició á las banyas,
ay, noya, que be estarém.

No gosas gayrebé moure't
quan ballas, y aixó ho critico:
ho deus fer porque no 't cayguin
els costats que dus postissos.

A la camisa un estrep
m' hi vaig fe y vares cusírmela;
tu noya, si que pots dir
que m' has alsat la camisa!

¡Sabs que penso quan te miro
mes bella qu' un angelet!
¡Qué ditxós será aquell home
que 't vulgui y no 't pugui haver!

Es impossible qu' ho siguis
tan bona com diu ta mare,
mentres te perfumis tant
y t' embrutis tant la cara!

Quan n' ixas de casa teva
tan mona, feta un florero,
tothom al veuret murmura
¡Brava vista .. per un cego!

Tens labia, tens pretendents,
tens moltes gracias dessobre;
pero no vols cap diné
perque tens poca vergonya.

Sens maniquí l' altre día
al tallarte un vestit nou,
per veure be com t' esqueya
me vas dir: ¿Vols fer de cos?

Cada vegada que 't dich
que mon amor, ay t' estimo,
ja t' ho pots creure, porque
mon amor, es cert, *es-imo*.

¡Deu meu! que la passo grossa!
la xicota m' ha aburrit,
y are plorant son despreci
solzament dormo á las nits

Ab aqueix garrot de bras,
ab aqueix pitás de nano,
ab eixa grapa que tens...
¡Qué bona per tirá un carro!

Densá que 't coneix á tu,
no se si es mal del amor,
pero així que m' quedo á foscas,
no veig res! ¿Qué será aixó?

Se t' ha apoderat del cos
una gratera fumuda;
tu afirmas que son las sánchs,
jo sostinch que son las pussas.

Mentres jo 'm banyi, per Deu,
no t' hi fiquis tu á banyarte,
perque si 't veyas, allavors
si que jo fora home al aygua!

Tu t' en pots ben alabar
cara d' esbarginia verda,
que el día que tu vas naixe,
va naixe la xerrameca.

¡No has trovat per las iglesias,
tu que vas á confessar,
algú que t' ha dit alegre:
—¿Pero hont vas ab aqueix nas?

Ahí ta mare 'm digué.
que ets bona per du una casa
—¡Quina forsa! ¡Valgam Deu!
¿Es cert que pots dúr eixa carga?

Son las set; d' aquí á mitj-hora,
ja ho pots tenir per segnr,
si 'l rellotje no s' espatlla
tocarán dos quarts de vuyt.

Me dius que jo t' enamoro,
que 'l teu cap per mi está lelo.
—Bravo; molt be ¿Que tens quartos?
No? Donchs no'm vinguis ab quientos

De las paraulas que 'm diguis,
ben lluny de ferne cabal;
puig tos mots son las piuladas
dels pardals que tens al cap.

Ara Carnaval s' acosta:
si vols guanyar forsa pelas,
pots llogar la teva cara
per motllo de fer caretas.

Las mitjas te vegí un día
y al recordarho 'm marejo:
si la escala es tant llardosa
¡qué tal deu ser l' *entressuelo*!

¿No sabs ma direcció y vols
escriure 'm una carteta?
Prou t' ho diré allá hont jo visch;
donchs jo visch á... casa meva.

Si algún día trech la rifa
una escombra 't compraré,
perque pugas fer dissapte
del teu nas que es un femer.

A mes de tas cualitats
sé que ets forsa estalviadora,
y fins m' han dit que estalvías
en molts cassos la vergonya.

Semblan dos pebrots vermells
tas dugas molsudas galtas,
no dich que t' agradi el vi,
pro fas cara de borratxa.

Ja se que te has deixat dir
que per tu vaig mort nineta:
¿Fins are no t' en adonas
que 'm daleixo per las... bledas?

¿Dius que te ensuman els gossos?
natural, com que ets tan prima,
t' ensuman porque 's figuran
qu' ets alguna llagonissa!

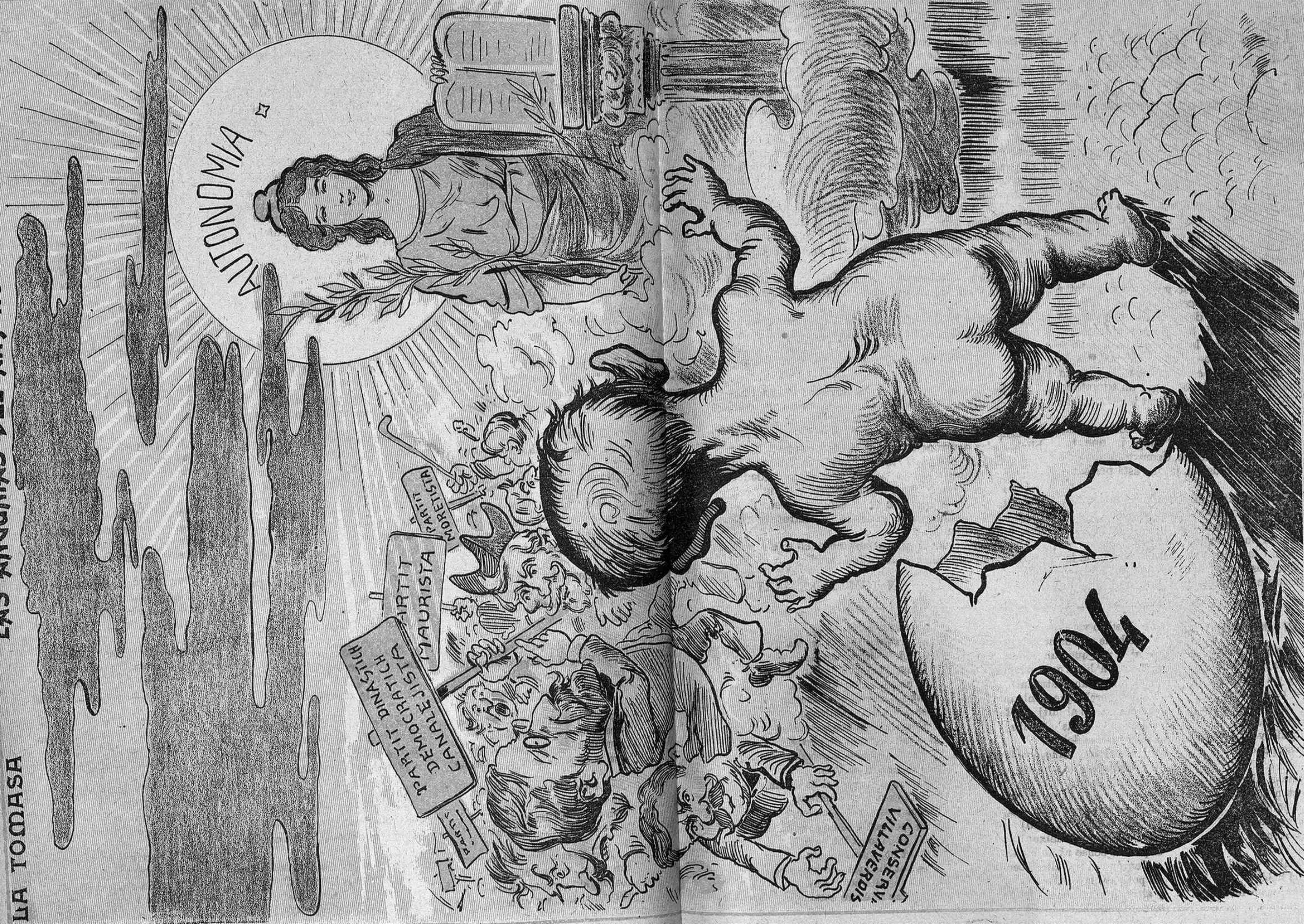
Tos llabiets de filigrana
réntatels per caritat;
puig cada cop que te 'ls beso
jo hi trobo gust de estofat.

Ahí 't vareig deixar trista.
avuy t' he deixat molt enza,
y demá es fácil que t' deixi...
á la lluna de Valencia

RAMPELLS

LAS ANGUNIAS DEL ANY NOU

LA TOMASA

—¡Ay pobre de mi! are si que
no se cap ahont decantarme...
¡Potser pel cantó de la llum!

Dimecres passat s' estrenà la òpera del mestre Mascheroni, *Lorenza* habent obtingut un extraordinari èxit, sent mes de consignar aquest triomfo quan lo mestre Mascheroni ha hagut de batallar ab un llibre molt deficient y que fins lo tercer acte no te casi cap escena dramàtica, ahont pugui lluhir son estre, lo compositor.

En *Lorenza*, son autor, ab tot y recordar sovint á varis mestres alguns d' ells contemporanis, no se li observa reminiscencias de determinada escola sino que va lliure á sa inspiració, habent produhit números sumament notables com lo coro y *terceto* final en lo primer acte; la romanza de tenor del segon y lo important *duo* del tercer; pessas las citadas que en cada representació donada, ha obtingut un triomfo lo Mtre. Mascheroni y algunas han lograt los honors de la repetició.

Ab lo manifestat, no volém dir que solament las pessas esmentadas siguin dignas d' elogi, ja que tota la òpera está feta de ma mestre, demostrantnos que coneix á fons la técnica musical, ja que está perfectament instrumentada.

Després del èxit del Mtre. Mascheroni com á autor, cal consignar la inmillorable execució que á la protagonista doná la Srta. Berlendi que no vacilém en afirmar que duptém hi pugui tenir rival.

Molt bé la Srta. Claessens y los Srs. Viñas y De la Torre, aixís com los demás artistas que hi prenen part, que sens dupte per tractarse d' una obra filla d'

un mestre concertador tant notable com lo Sr. Mascheroni, hi han volgut posar tots sos cinch sentits.

La Empresa Bernís, volent tributar un acte d' admiració á dit mestre y en vista del gran èxit que ha tingut la òpera *Lorenza*, pera avuy anuncia una *serata d' onore* á dit mestre que no duptém que lo públich voldrá correspondrer.

Dissapte passat se cantá la tant inspirada òpera del malograt Bizet *Carmen*. y donats los elements que la cantaren no podia per menos que tenir un èxit desigual, puig per mes que la Sra. Giudice s' estorsá, no está escrita la *particella* de la protagonista per son organisme vocal, pero ab tot, sentí aplausos en distints passatjes de la òpera per la verdadera intuició dramática que doná al personatge.

L' héroe de la nit, siguié lo tenor Sr. Angioletti que aquesta temporada ha vingut ab la plenitud de sas facultats lluhint sa preciosa veu y potents aguts, per lo que se l' ovacioná en los *duos* del segon y quart acte.

Bé la Srta. Michalska y Sr. De la Torre, aixís com orquesta y coros majistralment dirijits per lo Sr. Mascheroni.

La segona representació de dita òpera cantada diumenge últim sortí molt mes arrodonida de conjunt.

* *

En los demás teatros la única novetat de la setmana ha sigut la funció anomenada d' Ignocents que com ja cosa sapiguda en casi tots los anys, per mes que las Empresas prometen l' *oro y l' moro* y que al públich ab las ocurrencias de las obras novas se li diu que sí farà un *panxó de riurer*, logra que aquest s' hi aburreixi *soberanament* resultant ser ell lo verdader *ignocent* per haver tolerat tanta tonteria y estupides.

Ab tot y ser l' exemple prou sapigut, nostre públich no 's mostra retret y ompla 'ls teatros de manera extraordinaria.

Las ignocentadas d' aquest any, en poch ni en molt no deixarán cap bon recort en los cartells.

UN COMICH RETIRAT

Lo meu pessebre

Jo no se com veig las cosas
pro 'l pessebre que jo faig
lo veig tot l'any y á tot hora,
y es pot dir per totas parts,
hi ha montanyas, rius, y arbres
y molsa per tots costats;
Si os que vulguin veni á veurel
de segü que 'ls sorprendrà.

Al primé terme, s' hi veuhen
uns tipos qu' estan menján,
ó son pastors, ó polítichs,
ja que de tan afamats
no reparan ab un àngel
que va tot espallofat,
un àngel que sembla 'l poble
ab impostos mitj baldat.

Hi ha un pescador ab levita
en el riu dels tribulats,
si es que no vol pescar peixos!

un destino vol pescar

De béns un remat dels gróssos
se n' hi véu que van pelats.

Altres n' hi ha, que ab molta llana,
molt milló ván pasturant.
Veureu porchs que semblan anechs
sempre estant al mitj del fanch,
y deixan capitals módichs
ab un interés doblat.

Un llenyaté., que don llenya,
Un mestre sense menjar,
Un torero sense lletra
que per rich ja deixa l' art.
Un que vol que Catalunya,
(la seva patria mes gran)
vol que prosperi, deixantla
si pot ser sense ni un clau.

Veureu qui treballant sempre
no pot pas aixecá 'l cap
y altres que no tocant feyna
sempre van ab lo cap alt.

Mes en llá, fent companyia

ab una noya tal. . cual. .

un *corrido* que fent broma
un *ñiño* l' hi ha regalat,

Marquesos que passen gana.
Per un plet deu advocats.
Y ab un os vell que rosegan
trenta cinch republicans.

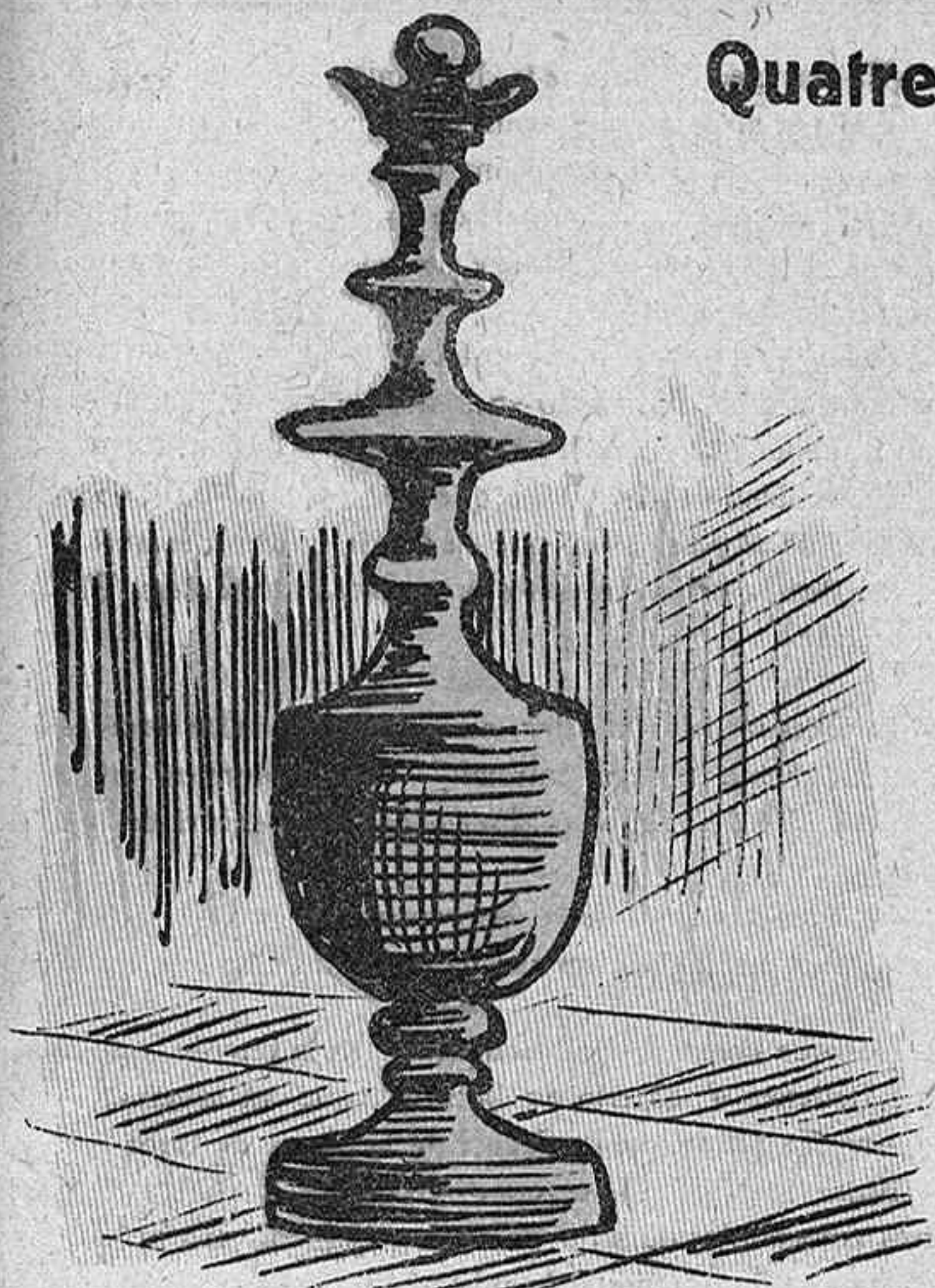
Comerciants que butzinan,
si l mil per cent no surt clá.
Y per tot, pobres y pobres
que demanan caritat.

Los reys, hi son, si be miran,
dos ab exemple triumfant,
Carlos ters... y l' Amadeo,
y un [pobret] que no te cap.

Hi ha robos á tot hora,
Y á tot hora assessinats...
Y es pot dir mes que pessebre,
lo que jo miro tot l' any...
Que si no n' es un estable,
n' es lo mercat de Calaf!

R. MOLAS

LA TOMASA
Quatre reys

El rey de l' ajedrez.

El rey del pessebre.

El rey de casa.

El rey de la terra dels cegos.

Per donar comptes de l'augment que pren l'indústria sucraera a l'Isla de Cuba, d'ensà que no n'es explotada aquella terra p'els emissaris d'els governs d'Espanya, aquí van apuntadas unas quantas xifras que 'n preném d'un diari de «Cien-fuegos».

Tant l'any pasat com aquest, lo sucre s'ha abaixat molt de preu, per conseqüència de l'excés de producció, pero aixó no ha pas espantat als amos de «Centrals» productoras d'aquest fruit, que l'embarcan pe'l port de «Centfochs» porque no tant sols han extés l'àrea de sembradura, sino 's que 'n van col locant modernas màquines en sos «bateys» per fer mes grossa cullita a la molta vinenta.

Pot ben creuers que 'n passarà de 200.000 pesos, lo qu'entre maquinaria y travalls d'instalació en lo «batey», se 'n gas-ta l'«Andreita» per tenir ho tot apunt per la prop vinenta za-fra, que portará al consum 100.000 sachs de sucre.

Els gastos que 's fan a «Lequeytio» en maquinaria y «ba-tey» pasan de 80.000 pesos, creyentse que 'n produhirá 100.000 sachs més.

La central «Caracas» que també te molt ben montat son «batey» y qu'ha elaborat 208.000 sachs de sucre, ha fet inmen-sas sembraduras en terra verge fins ara, que li farán millor-rar en grossa xifra la prop vinenta zafra.

Las Centrals Jaraguá, Cieneguita, Constancia, Portugaleta y d'altres, també augmentan la cullita d'aquets temps, aixis es que pot ben dirse qu'hi haurá l'any prop vinent a Centfochs molt major exportació, qu'aquest, contant que 'l bon temps, afavoreixi com ara la canya dolsa.

No mes hem parlat de la producció de las Centrals vehinas, que si per cas p'els ramals de ferro-carril que 's posan a cons-truir de Centfochs a Ságuia y de Cárdenas a Jucaró, comensan a venir fruits de las Centrals «Carreño», «Carol» y tants d'altres, com ho desitjan, l'exportació per Centfochs, será encara molt mes numerosa de 'l que dihém.

Avuy en día, no mancan aquí iniciatíyas ni diners per co-mensar en fer produhir las terras.

Mercats pe'l consum, ens els donan els Estats Units de so-bras y la falta de preu a la venda; la recompensa, l'augment de la producció.

Bonas estrenas de Nadal, han tingut a París.

S'ha declarat oficial la vaga d'els forners, havent pres la resolució els obrers d'aquet ram a la Borsa de 'l treball.

A la reunió, en Bousquet, secretari d'els sindicats de l'alimentació, proposá tot seguit la vaga general; es a dir lo dejuni obligatori per aquestas Pasquas, als ciutadans de París.

Hi ha molt mohiment de vaguistas p'els carrers, Faubourg, Montmartre y de Richer, fugint d'els manifestants, que 'n son empaytats d'els boulevards y la plasa de l'Opera, per la policia y els guardias republicans que no 'ls deixan fer grupos.

Davant de 'l Senat, al palau de 'l Luxembourg, s'hi trovan molts vaguistas cridant fort y ferm, sent tancadas la majoria de las botigas per por de que 'ls trenqui en els vidres.

La trencadissa, fa tanta por a Fransa, com aquí.

¡No hay peor cuña que la de la misma maderal

Y si per acás en duptavan poden arribarse a l'iglesia de la Mercè ahont los en donarán una demostració.

Es lo cas que d'un armari de la sagristia d'aquell temple faltavan cantitats en metálich, y no podía averiguarse quí era la rata de tal sagristia.

Per fi 'l rector va posar lo fet en coneixement de la policia, y l'entrometido *Memento* va cassar la rata, que no era altre sino 'l fulano que cobra las cadiras de dita iglesia.

Quina llástima que Deu, que tot ho pot, no li hagués fet caure la má al primer cop que va ficarla dintre l'armari.

Per demostrar al menos que no vol... mercaders (?) dintre del temple.

La qüestió dels petardos, sembla qu' es de las sucosas.

A la qüenta hi havia entremetj lo tinent Morales, que porta-va la direcció de complots *dinamiters* a benefici dels descu-bridors.

¡Aixó es lo colmo de la despreocupació!

Hi ha gent que per un ascens farían fusellar a son pare,

Los que oregan trovar tranquilat en lo temple, que s'arri-vin a Betlem y s'enterin de la bronca que va armarshi l'altre día, que fou pitjor que qualsevol de la plassa de toros

Entre 'ls fidels (?) se repartiren bolets, castanyas, pinyas y altres comestibles durs de pahir, barrejats ab una qu'altra ga-rrotada que feya tremolar lo misteri.

¡Y aixó passa a la Casa de Deu!

La veritat es que tots som bons pera dir mal dels nostres Guberns; pero 's trova cada petit industrial que si pogués arri-var a remenar l'olla s'en emportaría fins lo barnis.

Los forners de Madrid, que desgraciadament tenen molts imitadors a tot arreu, s'entretenían donant pans de pes curt; l'Arcalde 'ls cridá a l'ordre, y contestaren que no tenían altre remey, a menos que pujessin lo preu del pa, qu' es lo que de-sitjavan.

Lo sistema no pot ser mes desahogat; pero ja veurán, a n'aquets forners donguinlos una moneda de menos, y ja veurán com los posan.

Todos son gente honrada,
pero la capa no parece.

¡Aném progressant!

Lo Kromprintz Frederich Guillem, tenint prou salut, bon humor y quartos, va enamorar-se bojamant d'una artista yanquí anomenada Geraldine Ferrás.

L'artista primerament va deixar-se estimar, pero pensant luego que no n'hi havia prou ab l'estimació, va comensar a fer *morros* al Kromprintz per mes qu'aquet va assegurarli que la protegiria en sa carrera artística quan ell obtingués la corona d'Alemania.

Però l'artista erre que erre, li ha d'it ó 'ns casém ó bus-queuvos colla.

Y 'l Kromprintz que devant d'unas faldillas es débil, diu que proposa ferla la seva muller.

Lo qual vol dir que l'art puja y la monarquia baixa.

Si 'ls sabis qu'ara tot ho estudian, no troban lo remey pe'l mal, pot fins arribar a acabars' la rassa negra per tot lo Centre de l'Africa, desde Zambeze fins al Sudán, y per tota la vall de 'l «Nilo» fins a l'Egipte, tementse que 'l mal se propagui al Transvaal.

La malaria que 'ns causa tants estragos, es lo mal de la son, que no mes l' agafan els negres jovers y de més de tres anys. Els blanchs, els mulatos y els xinos qu' habitan aquellas terras en son indemnes y refractaris á la malaltia, que n' es un minúscul microbi que s' els inocular.

La mortandat, es esfereidora; d' un sol districte, que 'n conta 4.000 negres, se n' han mort 800 á l' any.

Aquesta malura, qu' els metjes prenían de primer per «anemia», va comensar á notar en las colonias portugueses y creuhen que l' encomana una mena de moscas anomenada «tsé-tsé» qu' hi ha per aquellas terras.

Al Senat Francés y en la darrera sessió de la vigilia de Nadal, s' estava discutint lo pressupost de la Guerra, quan monsieur Treille senador radical, cridá l' atenció de 'l ministre per que á las conferencias que 's donan als soldats per instruirlos, se 'ls posi á l' aguait als servidors de «Marte» en contra de las feridas que 'n poden atrapar si 's posan al servey de «Vénus».

La cambra senatorial esclatá á riurer.

Prosegueix l' orador; la guarnició de París, n' es la mes castigada en tal assumpto, y per sobres da tots, la Guardia Republicana... que tinch lo sentiment de senyalar en mon discurs. Y tothom torna á riurer.

Els bombers, qu' es clar que son homes de foch... (no mes se sent que riurer per tots costats) venen al seu darrera.

Ab profit y servey de la patria, demano; que s' els avisi á tots d' els perills que corren y que 'l govern te l' obligació de prevenir.

Y feta la brometa corresponent per tota la cambra, que 's partia de riurer ab l' acudit del senador nomenat, s' aixecá lo ministre de la Guerra, defensant lo comportament de la Guardia Republicana y de 'l cos de Bombers de París.

Ja veuhen si vigilan els senadors á Fransa.

No es la primera vegada, qu' hom declarat en aquestas columnas que l' imposició del celibat als sacerdots, es una verdadera atrocitat, y ara hem de ratificarnos en lo dit després d' havernos enterat de lo sucehit á Ribas ab un rector y una agraciada moxa anomenada María, que vivia en dita població en companya de son pare, un vell que gayrebé no pot tenirse.

Lo mossen sembla que va clavar l' ull á la noya, y trovantla apetitosa no ha parat fins que ha fet entendre al vell qu' era convenient enviés á la seva filla á casa d' un company de glories y fatigas, també ensotanat, que faria las delicias de la filla y del pare, si s' avenia á deixarla fer de majordona de tan bondados prébere.

La qüestió era apartar á la noya de's brassos de son pare, ab los fins que son de suposar, puig segons noticias, lo prébere que necessitava majordona sols existia en la fantasía del ensotanat de Ribas. La noya va deixar á son pare, y ara vagin á endevinar lo final d' aquesta comedia clerical.

Y ara diguin no es una verdadera atrocitat, volguer que permanexin insensibles als crits de la carn, homes que son de carn y ossos, com nosaltres perdonám?

¿Y no fora millor que conegués lo goig y las penurias de tenir fills, qui s' anomena pare d' ánimas?

¡Alsa, alsa, com se veu que la Pubilla paga!

Ja s' anuncia la próxima sortida del Secretari del Ajuntament cap á Madrid, pera informar no sé qué, devant d' una Comissió madrilenya.

Tantas idas y venidas,
tantas vueltas y revueltas
quiero, amigo, que me diga
son de alguna utilidad.

Perque lo salat del cas, es que l' Ajuntament de Barcelona té un representant á Madrid, que podría fer tots aquets treballs, perque cobra un sou prou granat per ferlos.

¿No sabem que deu representar aquet senyor á Madrid?
Com no siga una farsa burda.

Fa pochos días en lo carrer de Valencia 's vejé lo sabros espectáculo d' un senyor que corria en camisa donant crits d' «assistencia, que 's cala foch á cassa».

Corregueren los vehíns y prompte lograren apagar la marga del llit d' aquet senyor qu' era lo únich que cremava.

Bon escarment pels que s' en van á llegir Lo Ciero al llit.
Ja ho deya la nostra avia: lo llegir al llit, es tan lleig com ficarse 'ls dits al nas.

Lo Sr. Montero Ríos encarrega als Srs. Bosch y Alsina, Sala y Roig y Bergadá que reconstituheixin lo partit liberal democrata en aquesta provincia.

Los agraciats poden ben dir qu' han rebut un nomenament de sepulturers, perque 'ls fan *carregar un mort*.

Lo doctor Basevat ha donat una conferencia á Filadelfia pera comunicar els efectes produhits pels raigs X en la pell dels negres.

Segons l' esmentat doctor aquets raig deixan blanca la pell més negra.

¡Vetaquí una gran noticia per en Junoy y 'l negre de la Ribal

Al celebrarse junta general en el Circul Conservador de Madrid pera la elecció de Junta Directiva, en Silvela va demanar per favor que no 'l votessin, perque volia continuar en lo seu retiro.

Ara es quan don Francisco se 'ns ha fet més simpátich; convensut de las sevas etzagalladas no vol torná á ficá 'ls peus á la galleda.

Algo podría apendre en ell en Villaverde.

LA FOLLA

Vil hiena coronada tiranisa
A tot' una nació que de cor l' odia.
Las lleys son violadas; la justicia
Se trova á cada pas prostituida.

Lo poble, engrillonat, sempre gemega,
Pro tot baixet, esporuguida l' ánima,,
No trovaréu entre ells ningú que gosi
Alsar lo crit contra 'l lliberticida!

Si acás, per sa ventura, hi ha qui 'ls venja
Y ab son punyal la llibertat els torna,
Encare d' assessí tothom lo tracta...
¡Si n' es la folla de desagradida!

ANTONI CANTALLOPS.

LITOGRAFIA BARCELONESA

SANT RAMÓN, 6. - BARCELONA

LA TOMASA

Un matrimoni aburrit

—Mira, Clotilde: *any non vida nova*. Si jo no m' aprimo y tu no t' engreixas, demano 'l divorci.

—Bueno, precisament al vèhi del devant li agradan las *secas*.

—A mi també; pero no m' agradan las primas.